

AVANTAJELE ASIGURARII FACULTATIVE IN SISTEMUL PUBLIC DE PENSII SI ALTE DREPTURI DE ASIGURARI SOCIALE

In Romania, dreptul constitutional la asigurari sociale se exercita prin sistemul public de pensii si alte drepturi de asigurari sociale, reglementat prin Legea nr. 19/2000.

Sistemul public de pensii este **un sistem unic, obligatoriu, cu contributiile definite, garantat de stat si administrat public**, in cadrul caruia, pe baza contributiilor de asigurari sociale platite, sunt furnizate prestatii de asigurari sociale care reprezinta **venit de inlocuire** pentru pierderea totala sau partiala a veniturilor profesionale, ca urmare a batranetii, invaliditatii, accidentelor, bolii, maternitatii sau decesului, considerate **riscuri sociale**.

In sistemul public sunt asigurate persoanele fizice, denumite asigurati.

Asiguratii pot fi cetateni romani, cetateni ai altor state sau apatrizi, pe perioada in care au, conform legii, domiciliul sau resedinta in Romania.

Asigurarea in sistemul public de pensii este:

Ø **obligatorie**, pentru **salariatii si persoanele asimilate acestora**, pentru care contributiile sunt achitate parte de catre angajator, parte de catre asigurat, precum si pentru persoanele care desfasoara activitati independente si care achita integral, in baza **declaratiei de asigurare**, cota de asigurari sociale stabilita conform legii;

Exemple:

- persoane fizice autorizate de primarii sa desfasoare anumite activitati independente;
- experti si evaluatori a caror calitate este confirmata anual de asociatiile profesionale de profil;
- traducatorii autorizati de Ministerul Justitiei;
- persoanele care realizeaza venituri exclusiv din contracte de comision incheiate cu firme de asigurari.

Ø **facultativa**, pentru persoanele care incheie un **contract de asigurare sociala**.

Pot incheia un astfel de contract de asigurare sociala persoanele care:

- ü nu sunt asigurate obligatoriu in sistemul public de pensii;
- ü nu se afla in plata unor prestatii de asigurari sociale in sistemul public (pensii, concedii medicale, indemnizatie pentru cresterea copilului pana la implinirea varstei de 2 ani etc.);
- ü nu urmeaza cursurile de zi ale invatamantului universitar;
- ü nu satisfac serviciul militar ca militar in termen sau militar cu termen redus, pe durata legal stabilita;
- ü nu sunt asigurate in alte sisteme de asigurari sociale, neintegrate in sistemul public (MApN, MI, avocati, culte religioase neintegrate).

Exemple :

- persoanele care realizeaza venituri din activitati desfasurate in agricultura, in general, precum si proprietarii de suprafete agricole si forestiere;
- persoanele care desfasoara activitati in unitatile de cult recunoscute de lege si care nu au incheiat un contract individual de munca;
- cetatenii romani care lucreaza in strainatate, pe teritoriul unui stat cu care Romania nu a incheiat un instrument juridic bilateral de securitate sociala;
- persoanele care nu realizeaza venituri proprii in urma desfasurarii unei activitati, dar care se pot asigura daca au alte categorii de venituri.

In continuare ne vom referi la modalitatea de **asigurare facultativa**, care presupune incheierea unui contract de asigurare sociala intre persoana interesata si casa de pensii in raza careia se afla domiciliul acesteia.

Este important de mentionat faptul ca aceasta modalitate de asigurare a fost introdusa tocmai pentru a da posibilitatea anumitor categorii de persoane (care nu sunt asigurate obligatoriu) de a beneficia de avantajele participarii la sistemul public de pensii si alte drepturi de asigurari sociale (pensii si prestatii pe termen scurt).

Sistemul asigurarilor sociale ale agricultorilor, reglementat prin Legile nr. 4 si nr. 5 din anul 1977 era sustinut financiar din contributiile CAP, ale statului si ale taranilor cu gospodarie individuala din zonele necooperativizate. Acest sistem a intrat in colaps dupa desfiintarea cooperativelor agricole de productie incepand cu anul 1991.

A fost nevoie de interventia statului pentru crearea cadrului legal si identificarea unor resurse financiare necesare achitarii drepturilor celor cca. 900.000 pensionari aflatii in plata la inceputul anului 1992.

In acest context a fost adoptata, in luna iulie a anului 1992, Legea nr. 80/1992 privind pensiile si alte drepturi de asigurari sociale ale agricultorilor, care a introdus ca sursa principala a veniturilor la bugetul asigurarilor sociale pentru agricultori, contributia de 2-4% asupra veniturilor realizate de agentii economici care produceau, industrializau sau comercializau produse agricole si alimentare.

In completarea veniturilor provenite din aceste contributii, legea mai prevedea si posibilitatea acordarii unor subventii de la bugetul de stat, precum si contributia individuala a asiguratilor din agricultura.

Prin aceasta lege s-a reglementat sistemul de asigurari sociale al agricultorilor si proprietarilor de terenuri forestiere, precum si al membrilor lor de familie in varsta de peste 18 ani, care prestau o munca nesalariala in cadrul gospodariilor individuale sau in cadrul formelor asociative din agricultura.

Asigurarea in sistem era facultativa, cota contributiei de asigurare reprezentand 7% din venitul asigurat, care nu putea fi mai mic decat $\frac{1}{2}$ din salariul minim brut pe tara. Vechimea minima pentru obtinerea unei pensii era de 10 ani si se acordau toate prestatii de asigurari sociale de care beneficiau asiguratii sistemului de stat. Legea mai prevedea posibilitatea cumulării pensiei proprii cu alte pensii din alte sisteme de pensii si chiar a pensiei de urmas de pe urma sotului/sotiei decedate, in cazul casatoriei pensionarului.

Odata cu intrarea in vigoare a Legii nr. 19/2000, la 1 aprilie 2001, sistemul pensiilor pentru agricultori a fost inclus in sistemul public de pensii si alte drepturi de asigurari sociale.

Initial, agricultorii care realizau un venit brut pe an calendaristic echivalent cu cel putin 3 salarii medii brute pe economie, **erau obligati** sa se asigure prin depunerea declaratiei de asigurare. Intrucat foarte putini realizau acest nivel de

venituri, caracterul **obligatoriu** al asigurării a fost înlăturat. Prin O.U.G.nr.9/2003, asigurarea agricultorilor devine **facultativa**, prin posibilitatea încheierii unui contract de asigurare socială, astfel încât aceste persoane să nu fie excluse din sfera asigurării.

Ø Cetățenii români care lucrează în străinătate în baza unor rapoarte de muncă încheiate cu un angajator care are sediul pe teritoriul altui stat au posibilitatea de a încheia un contract de asigurare socială. Pentru această categorie asigurarea poate fi încheiată și după data la care s-au născut rapoartele de muncă. Asigurarea este extrem de benefică, întrucât le conferă acestora **toate drepturile** care decurg din participarea la sistemul public de pensii.

Asigurații din sistemul public de pensii au obligația să plătească contribuții de asigurări sociale și au dreptul să beneficieze de prestații de asigurări sociale.

În baza contractului de asigurare socială, **asigurații achită integral** cota de contribuții de asigurări sociale, corespunzătoare condițiilor de muncă în care își desfășoară activitatea.

Potrivit **Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2004**, cota contribuției de asigurări sociale de stat datorate de angajator la bugetul asigurărilor sociale de stat s-a redus cu 2,5%. În concluzie, în 2004, asigurații individuali achită, în baza contractului de asigurare socială sau a declarației de asigurare, o contribuție de 31,5% din venitul asigurat care nu poate fi mai mic decât 1/4 din salariul mediu brut sau mai mare de 5 salarii medii brute. La un

venit asigurat de 1.920.500 lei (1/4 din salariul mediu brut in cuantum de **7.682.000** lei in 2004), contributia achitata in baza contractului de asigurare sociala va fi de **604 957 lei**.

Contributia se plateste de obicei lunar, dar se poate face si anticipat, pe o perioada de cel mult 12 luni, calculata de la data la care se face plata. In aceste situatii, stagiul de cotizare este corespunzator timpului efectiv parcurs in interiorul perioadei pentru care s-a efectuat plata.

Contractul de asigurare sociala se incheie intre asigurat si casa de pensii a judetului de domiciliu al acestuia sau casa de pensii a municipiului Bucuresti, pentru persoanele care domiciliaza in Bucuresti.

Asigurarea facultativa la sistemul public ofera o serie de **avantaje**, in sensul ca, daca indeplinesc conditiile cerute de lege, **asiguratii** pot beneficia de toate tipurile de prestatii oferite de Legea nr. 19/2000, si anume:

- pensie pentru limita de varsta;
- pensie anticipata/anticipata partiala;
- pensie de invaliditate;
- pensie de urmas;
- indemnizatie pentru incapacitate temporara de munca;
- prestatii pentru prevenirea imbolnavirilor si recuperarea capacitatii de munca;
- indemnizatie pentru maternitate;
- indemnizatie pentru cresterea copilului sau pentru ingrijirea copilului bolnav;
- ajutor de deces;
- bilete de tratament balnear.

Daca pensionarea reprezinta pentru multi o perspectiva indepartata, adeseori ignorata, e important de mentionat faptul ca, in cursul vietii pot interveni anumite situatii, **denumite riscuri sociale**, in care persoana este in incapacitatea de a presta o munca, cum ar fi: boala, accidentele, maternitatea, decesul, situatii in care se acorda, in baza asigurarii sociale, anumite prestatii ca si venit de inlocuire si anume:

- indemnizatie pentru incapacitate temporara de munca;
- prestatii pentru prevenirea imbolnavirilor si recuperarea capacitatii de munca;
- indemnizatie pentru maternitate;
- indemnizatie pentru cresterea copilului sau pentru ingrijirea copilului bolnav;
- ajutor de deces.

A. INDEMNIZATIE PENTRU INCAPACITATE TEMPORARA DE MUNCA

Asiguratii beneficiaza de **concediu medical** si **indemnizatie pentru incapacitate temporara de munca** cauzata de boli obisnuite, de accidente in afara muncii, de boli profesionale si de accidente de munca.

CONDITII DE ACORDARE:

- Stagiu de cotizare de cel puțin 6 luni, realizat in ultimele 12 luni anterioare primei zile de concediu medical inscrisa in certificatul medical;
- Fara conditii de stagiu de cotizare, in cazul accidentelor de munca, bolilor profesionale, urgentelor medico-chirurgicale, tuberculozei si bolilor infecto-contagioase din grupa A.

- Prezentarea **certificatului de concediu medical**, in cazul bolilor profesionale sau accidentelor de munca, certificatul medical se vizeaza obligatoriu, prin grija angajatorului, de catre Inspectoratul de Sanatate Publica, respectiv de inspectoratul teritorial de munca in raza caruia se afla sediul angajatorului sau domiciliul asiguratului.

CE VALOARI AU INDEMNIZATIILE PENTRU INCAPACITATE TEMPORARA DE MUNCA:

- 75% din baza de calcul a indemnizatiei de asigurari sociale (media veniturilor lunare din ultimele 6 luni anterioare primei zile de concediu medical inscrise in certificatul de concediu medical, pe baza carora s-a datorat, sau, dupa caz, s-a achitat contributia individuala de asigurari sociale in lunile respective, conform legii si/sau drepturile aferente perioadelor asimilate, dupa caz, din cele 12 luni din care s-a constituit stagiul de cotizare).
- 100% din baza de calcul a indemnizatiei de asigurari sociale, in cazul incapacitatii temporare de munca determinata de boala profesionala, accident de munca sau cazuri asimilate acestuia, tuberculoza, SIDA, cancer de orice tip, precum si de boala infectocontagioasa din grupa A si urgente medico-chirurgicale stabilite in conditiile legii.

B. PRESTATII PENTRU PREVENIREA IMBOLNAVIRILOR SI RECUPERAREA CAPACITATII DE MUNCA

CONDITII DE ACORDARE:

- Stagiul de cotizare de cel puțin 6 luni, realizat în ultimele 12 luni anterioare primei zile de concediu medical înscrisă în certificatul de concediu medical.
Asigurații care au îndeplinit condițiile privind stagiul de cotizare cerut de lege pot beneficia, în scopul prevenirii îmbolnăvirilor și recuperării capacității de muncă, de următoarele prestații:

- **Indemnizație pentru trecerea temporară în alta muncă**, în cazul în care, din cauza unei boli profesionale sau a unui accident de muncă, asiguratul nu mai poate lucra în condițiile locului de muncă anterior producerii riscului și trece temporar în alta muncă.
- **Indemnizație pentru reducerea timpului de muncă cu 1/4 din durata normală**, în cazul în care asiguratul, din motive de sănătate, nu mai poate realiza durata normală de muncă.

Aceste două indemnizații se acordă, la propunerea medicului curant, cu avizul medicului expert al asigurărilor sociale, pentru cel mult 90 de zile într-un an calendaristic.

- **Indemnizația pentru carantina**, pe durata stabilită prin certificatul eliberat de inspectoratul de sănătate publică, în cazul în care asiguratului i se interzice continuarea activității din cauza unei boli contagioase.
- **Tratament balnear**, care nu este suportat de la asigurările sociale de sănătate, în limitele fondului pentru tratament balnear, cu suportarea de către beneficiar a unei părți din costul biletului de tratament balnear.
- **Tratament balnear și reabilitare profesională**, pentru asigurații aflați în incapacitate temporară de muncă pe o perioadă mai mare de 90 de zile, precum și pentru pensionarii de invaliditate, în conformitate cu prevederile programului obligatoriu individual de recuperare, întocmit de medicul expert al asigurărilor sociale, în funcție de natură, stadiul și prognosticul bolii.

C. INDEMNIZATIA DE MATERNITATE:

CONDITIILE DE ACORDARE:

- Stagiul de cotizare de cel puțin 6 luni în ultimele 12 luni anterioare primei zile de concediu medical înscrisă în certificatul medical.

Concediul pentru sarcină se acorda pe o perioadă de 63 de zile înainte de naștere, iar concediul pentru lauzie pe o perioadă de 63 de zile după naștere (126 de zile în total). Concediile pentru sarcină și lauzie se compensează între ele, în funcție de recomandarea medicului și de opțiunea persoanei beneficiare.

Persoanele cu handicap asigurate beneficiază, la cerere, de concediu pentru sarcină, începând cu luna a 6-a de sarcină.

Cuquantumul lunar al indemnizației de maternitate este de 85% din baza de calcul (media veniturilor lunare din ultimele 6 luni anterioare primei zile de concediu medical înscrise în certificatul de concediu medical, pe baza cărora s-a datorat, sau, după caz, s-a achitat contribuția individuală de asigurări sociale în lunile respective, conform legii și/sau drepturile aferente perioadelor asimilate, după caz, din cele 12 luni din care s-a constituit stagiul de cotizare).

D. INDEMNIZATIA PENTRU CRESTEREA COPILULUI

Asigurații au dreptul la concediu și indemnizație pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de doi ani și, în cazul copilului cu handicap, până la împlinirea vârstei de trei ani.

CONDITII DE ACORDARE:

- stagiul de cotizare de cel puțin 10 luni în ultimele 12 luni anterioare datei nasterii copilului
- În situația în care nașterea se produce înainte de termen, stagiul de cotizare necesar deschiderii dreptului se diminuează cu perioada cuprinsă între data nasterii copilului și data prezumată a nasterii, certificată de medicul de specialitate.

Indemnizația pentru creșterea copilului se acordă la cerere, opțional, unuia dintre părinți.

De aceleași drepturi beneficiază și asiguratul care, în condițiile legii, a adoptat, a fost numit tutore, caruia i s-au încredințat copiii spre creștere și educare sau în plasament familial.

La solicitarea indemnizației pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani este necesară prezentarea livretului de familie sau a certificatului de naștere iar la solicitarea indemnizației pentru creșterea copilului cu handicap până la împlinirea vârstei de 3 ani este necesară în plus prezentarea certificatului de persoană cu handicap. Această indemnizație **se acordă numai după efectuarea a cel puțin 42 de zile din concediul de lauzie.**

Cuquantumul lunar al indemnizației pentru creșterea copilului, pentru drepturile care se stabilesc după data de 31 decembrie 2003 este de 85% din salariul mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat.

De exemplu, în anul 2004, salariul mediu brut fiind de **7.682.000 lei**, cuquantumul acestei indemnizații este de **6.529.700 lei**.

E. INDEMNIZAȚIA PENTRU ÎNGRIJIREA COPILULUI BOLNAV

Asigurații individuali au dreptul, în condițiile legii, la concediu și indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 7 ani, iar în

cazul copilului cu handicap, pentru afecțiunile intercurente, până la împlinirea vârstei de 18 ani.

CONDITIILE DE ACORDARE:

Cel puțin 6 luni de plată a contribuției de asigurări sociale, în ultimele 12 luni anterioare primei zile de concediu medical înscrisă în certificatul medical.

Indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav se acordă la cerere, opțional, unuia dintre părinți.

De aceleași drepturi beneficiază și asiguratul care, în condițiile legii, a adoptat, a fost numit tutore, caruia i s-au încredințat copii spre creștere și educare sau în plasament familial.

Pentru acordarea indemnizației pentru îngrijirea copilului bolnav este necesară prezentarea certificatului de concediu medical eliberat de medicul de familie și a certificatului pentru persoanele cu handicap, după caz.

Durata de acordare a indemnizației pentru îngrijirea copilului bolnav este de 14 zile calendaristice pe an pentru un copil, cu excepția situațiilor în care copilul contractează boli contagioase, este imobilizat în aparat gipsat sau este supus unor intervenții chirurgicale; durata concediului medical în aceste cazuri va fi stabilită de medicul de familie.

Cuantumul lunar al acestei indemnizații este de 85% din baza de calcul ('media veniturilor lunare din ultimele 6 luni anterioare primei zile de concediu medical înscrise în certificatul de concediu medical, pe baza cărora s-a datorat, sau, după caz, s-a achitat contribuția individuală de asigurări sociale în lunile respective, conform legii și/sau drepturile aferente perioadelor asimilate, după caz, din cele 12 luni din care s-a constituit stagiul de cotizare).

F. AJUTORUL DE DECES

Ajutorul de deces se acorda, **la cerere**, in cazul decesului asiguratului, al pensionarului sau al unui membru de familie aflat in intretinerea acestora.

Dreptul asiguratilor la ajutorul de deces **nu este conditionat de indeplinirea unui stagiu de cotizare.**

IN CAZUL DECESULUI UNEI PERSOANE ASIGURATE ajutorul de deces se acorda unei singure persoane, care poate fi: sotul supravietuitor, copilul, parintele, tutorele, curatorul, mostenitorul in conditiile dreptului comun sau, in lipsa acestuia, oricare persoana care dovedeste cu acte ca a suportat cheltuielile ocazionate de deces.

Valoarea ajutorului de deces nu poate fi mai mica decat valoarea salariului mediu brut prognozat si facut public de CNPAS.

IN CAZUL DECESULUI UNUI MEMBRU DE FAMILIE AL ASIGURATULUI care nu are drept propriu de asigurari sociale si se afla in intretinerea acestuia, ajutorul de deces se acorda titularului.

SUNT CONSIDERATI MEMBRI DE FAMILIE:

- sotul/sotia;
- copiii proprii, copiii adoptati, copiii aflati in plasament familial sau cei incredintati spre crestere si educare familiei, in varsta de pana la 18 ani sau, daca isi continua studiile, pana la terminarea acestora, fara a depasi varsta de 26 ani, precum si copiii incapabili de munca, indiferent de varsta, daca si-au pierdut capacitatea de munca inaintea varstelor mentionate;
- parintii si bunicii oricaruia dintre soti.

Valoarea ajutorului de deces pentru un membru de familie reprezintă jumătate din valoarea prevăzută pentru asigurați.

Cuquantumul ajutorului de deces, stabilit anual prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat, începând cu data de 01.01.2004 este de **7.682.000 lei**, în cazul **asiguratului sau pensionarului**, respectiv **3.481.000 lei** în cazul unui **membru de familie** al asiguratului sau pensionarului.

Ajutorul de deces se plătește în termen de 24 de ore de la momentul solicitării.

Ajutorul de deces poate fi solicitat în termen de maximum 3 ani de la data decesului.

*Se poate constata astfel, analizând cele expuse mai sus, că **asigurarea facultativă, prin încheierea unui contract de asigurare socială**, oferă **beneficii** participanților la sistemul public de pensii, atât prin posibilitatea de a obține o pensie, în condițiile în care sunt îndeplinite condițiile legale, cât mai ales prin acordarea prestațiilor pe termen scurt, în condițiile apariției așa numitelor **riscuri sociale**.*

IN CONCLUZIE, CHIAR DACA NIVELUL CONTRIBUȚIILOR PARE A FI RIDICAT, PROTECȚIA SOCIALĂ OFERITĂ DE STAT ESTE GARANTATĂ ȘI ESTE BINE „**SA NE CONSTRUIM VIITORUL DIN TIMP**”.